

Preportr

Probleme në trajtimin e lëndëve në gjykata

Preportr, ka monitoruar disa raste të korrupsionit dhe krimit të organizuar, të cilat janë duke u trajtuar në gjykatat e Kosovës. Këto llogariten si raste të profilin të lartë të korrupsionit dhe krimit të organizuar. Nga ajo që kemi parë gjatë monitorimit ende ka probleme të mëdha në trajtimin e këtyre lëndëve, më të theksuarat janë vonesat, mosmbajtja e senacave për mungesë të të akuzuarve, avokatëve apo palëve të tjera, ndërrimi i prokurorëve gjatë përfaqësimit të aktakuzës etj. Në këtë hulumtim janë trajtuar pesë raste-dy të krimit të organizuar dhe tri të korrupsionit

Besa Kalaja

Qendra Kosovare për Gazetari Hulumtuese Preportr, që vepron në kuadër të organizatës Çohu!, përgjatë një viti ka monitoruar pesë raste prej të cilave dy të krimit të organizuar të cilat po trajtohen në Gjykatën Themelore në Prishtinë, dhe tri të korrupsionit të cilat po trajtohen në gjykatat themelore në Gjakovë dhe Pejë. Bëhet fjalë për rastet ndaj Pal Lekajt – ish kryetar i Komunës së Gjakovës, Haki Rugovës kryetar i Komunës së Istogut, ish- deputetevë të Kuvendit të Kosovës Ukë Rugovës dhe Azem Sylës dhe ish- kryetarit të Klinës, Sokol Bashotës.

Përveç monitorimit për këto pesë raste Preportr, ka realizuar pesë profile, ku për pikënisje kanë pasur aktakuzat që janë ngritur ndaj këtyre personave për krim të organizuar dhe korrupsion dhe janë zgjeruar me informata të tjera që kanë të bëjnë me jetën publike dhe politike, pasurinë e tyre ku përfshihen edhe bizneset që kanë qenë objekt së paku në një rast i trajtimit edhe nga gjykata, (rasti ndaj Haki Rugovës).

Këto pesë raste janë përzgjedhur për të pasur një pasqyrë më të qartë edhe për faktin se ata në një mënyrë a tjetrën kanë pasur dhe vazhdojnë të kenë ndikim të madh

në shoqëri për shkak të pozitave të larta publike të cilat i kanë mbajtur apo i mbajnë ende.

Gjatë monitorimit njëvjeçar janë identifikuar gjetjet e natyrave të ndryshme, duke filluar nga ato më teknike siç janë vonesat në fillimin e shqyrtimeve gjyqësore, Fillimi me vonesë i seancave, ndërprerja e seancave gjyqësore dhe shtyrja e tyre janë gjetje të tjera të monitorimit të cilat vazhdojnë të jenë evidente në të gjitha gjykatat themelore të Kosovës. Kjo dukuri po vazhdon të shkaktojë zvarritje në procesin gjyqësor. Disa prej rasteve- ajo ndaj Ukë Rugovës dhe Azem Sylës po vazhdojnë të trajtohen prej gati 4 vitesh. Rasti i Sokol Bashotës kishte zgjatur 4 vite, ndërsa tani është kthyer në rigjykim. Të tjerat prej më shumë se dy vitesh.

Arsyet e shpeshta të shtyrjeve kishin qenë mungesa e trupit gjykues, prokurorit, të akuzuarve, dëshmitarëve etj.

Gjatë monitorimit janë identifikuar raste të ndërrimit të prokurorëve gjatë përfaqësimit të aktakuzave . Në dy raste ndaj Ukë Rugovës dhe rastit Toka ato (rastet) kanë kaluar nga prokurorët e Misionit për Sundim të Ligjit të BE-së (EULEX), te prokurorët vendorë.

Procesi gjyqësor

ishte shtyer katër herë për mungesë të avokatëve dhe dy herë të tjera për mungesë të të akuzuarve.

Njëra prej seancave kishte filluar me

35 minuta

vonesë dhe nga trupi gjykues nuk u tha se cila ishte arsyeja e kësaj vonese.

Vonesa të mëdha

Pothuajse në të gjitha rastet që janë monitoruar përgjatë një viti nga monitoruesit e organizatës Çohu!, problemet që i kanë hasur kanë qenë të të njejtës natyrë, vonesa të procesit gjyqësor dhe shtyrje të seancave, për mungesë të të akuzuarve, prokurorëve, gjyqtarëve, avokatëve, dëshmitarëve. Po ashtu në disa raste seancat nuk kanë filluar me kohë. Ato kanë filluar me 40 minuta vonesë e ndonjëherë deri në një orë.

Drilon Dobruna, që monitoron rastet në Gjykatën Themelore në Prishtinë- rastet Toka dhe ndaj Ukë Rugovës dhe të tjerëve, thotë se problemet janë të mëdha. Ai ka nxjerrë vetëm disa nga të dhënat të cilat i ka evidentuar në këto dy raste- por më të theksuarat thotë se janë vonesat.

“Ka pasur mungesë të të akuzuarve pasi gjykata nuk i kishte dërguar ftesat me kohë. Kjo kishte ndodhur në

rastin Toka. Në këtë rast dy herë ka pasur ndërrim të trupit gjykues. Në njërin prej seancave kishte ndërrim të trupit gjykues ku në vend të gjyqtarit Shashivar Hoti, prezantonte gjyqtarja Fatime Dermaku”, thotë ai. Dermaku e zëvendësoi Hotin vetëm në këtë seancë.

Procesi gjyqësor ishte shtyer katër herë për mungesë të avokatëve dhe dy herë të tjera për mungesë të të akuzuarve. Njëra prej seancave kishte filluar me 35 minuta vonesë dhe nga trupi gjykues nuk u tha se cila ishte arsyeja e kësaj vonese.

Vonesat në fillimin e seancave, vonesat në procesin gjyqësor janë shumë të theksuara sidomos te rasti ndaj Ukë Rugovës. Njëra prej seancave nisi me 40 minuta vonesë, për shkak se prokurorja kishte një seancë tjetër fillestare, në të njëjtin orar. E njëjta gjë ndodhi edhe në një seancë tjetër por tani që i njëjti trup gjykues ishte i angazhuar në një tjetër gjykim.

Rasti Toka

Procesi gjyqësor nuk u zhvillua pasi:

Katër herë munguan avokatët

Dy herë të akuzuarit

Një herë nuk u ishin dërguar ftesat të akuzuarve

Gjykatës në këtë rast (rasti i Ukë Rugovës), i ishte dashur ta veçojë procedurën pasi për më shumë se një vit nuk ishte arritur të mbahej asnjë seancë. Sipas gjetjeve të monitoruesve seancat nuk u zhvilluan pasi tri herë kishin munguar të akuzuarit, një rast njëri prej gjyqtarëve, një herë për mungesë të prokurorës.

Monitoruesi në Gjykatën Themelore në Pejë, Artan Sufaj, ka evidentuar se në rastin e Haki Rugovës, tri seancat e fundit kane dështuar radhazi pas fillimit të shqyrtimit kryesor, ndërsa edhe katër seanca të tjera kishin dështuar para mbajtjes së shqyrtimit fillestar, gjithsejt 7 seanca të dështuara/të pambajtura.

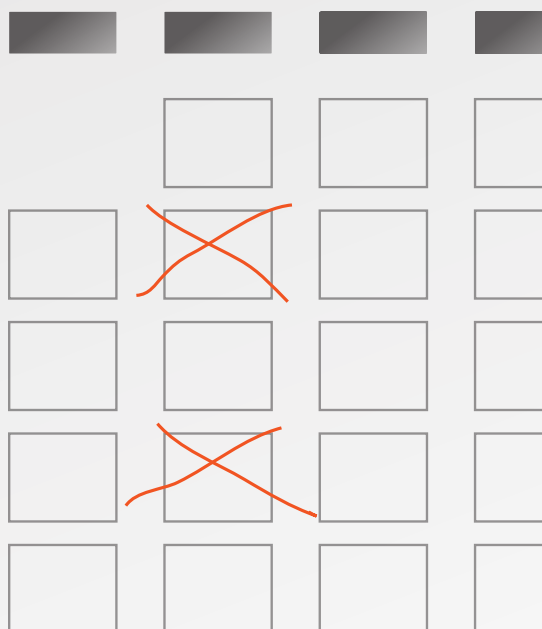
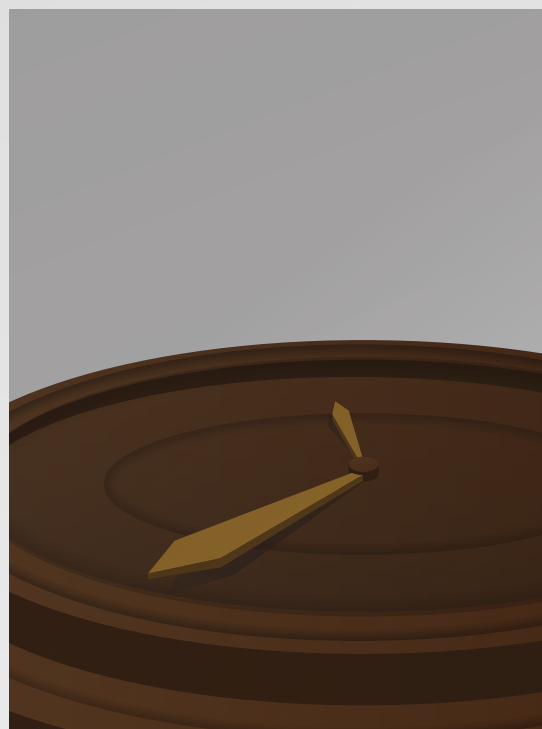
Rasti ndaj Ukë Rugovës

Procesi gjyqësor nuk u zhvillua pasi:

Tri herë munguan të akuzuarit

Një herë njëri prej gjyqtarëve

Një herë prokurorja

Rasti i Haki Rugovës

Procesi gjyqësor nuk u zhvillua pasi:

Katër herë mungoi i akuzuari Rugova

Dy herë avokati

Një herë prokurori

Seancat në këtë rast janë shtyrë për mungesë të këtyre palëve: katër herë për mungesë të Rugovës të akuzuarit kryesor, dy herë të avokatit, njëherë prokurorit.

Te rasti i Pal Lekajt, seancat nuk ishin zhvilluar pasi dy herë kishte munguar prokurori, njëherë njëri nga dëshmitarët, njëherë tjetër një avokat, një herë tjetër në gjykatë nuk ishte paraqitur i akuzuari Lekaj.

Te rasti i Sokol Bashotës si shkelje më e madhe është evidentuar kërkim falja e gjyqtarit ndaj të akuzuarve në ditën kur po shpallej aktgjykimi.

Rasti ndaj Pal Lekajt

Procesi nuk ishte zhvilluar:

Dy herë kishte munguar pokurori

Një herë kishte munguar dëshmitari

Një herë njëri avokat

Një herë i akuzuari Lekaj

Kryetari i trupit gjykues, Sylë Lokaj i pati sqaruar Bashotës arsyet pse ka ardhur deri te ky vendim. Ndërsa në fund të deklaratës, gjykatësi Lokaj shpreh keqardhje për vendimin që e ka marrë, duke thënë “Janë të gjitha provat... edhe për ju z. Enver, kështu që më vjen shumë keq, ajo çka është vepru është vepru. Ju keni të drejtë të bëni ankesë”.

Gjykatësi Lokaj pas kësaj është ndëshkuar me masë disiplinore nga Këshilli Gjyqësor i Kosovës- (KGJK). Masa disiplinore ndaj tij u shqiptua pasi zyra ligjore e KALLXO.com, kishte iniciuar kërkesë për fillimin e procedurës disiplinore.

“Dicka që do të shtoja është se bazuar në të dhënat e monitorimit të këtyre rasteve, ka pasur shkelje të afatëve dhe kohëzgjatjes së shqyrtimit gjyqësor. Me KPPK gjykatave tona u është dhënë gjithashtu afati kohor se sa duhet të zgjasë një shqyrtim pasi të fillojë shqyrtimi kryesor. Një gjë e tillë është bërë në mënyrë që shqyrtimi në përgjithësi dhe në fazat e caktuara në veçanti, të mos vazhdojë në pafundësi pa marrë një përfundim të merituar çështja e cila gjykohej si dhe të rezultojë me efikasitet në trajtimin e rasteve në gjykata. KPPK ka paraparë afatin prej 90 deri në 120 ditë. Te trija këto raste ka vite që janë duke u zhvilluar në gjykatat përkatëse, Pal Lekajt, Sokol Bashotës dhe Haki Rugovës”, thotë Sufaj.

Preportr, ka provuar të marrë përgjigje nga të tri gjykatat ku po zhvillohen gjykimet për të parë a i kanë adresuar ndonjëherë këto të gjetura jo vetëm nga organizata Çohu!, po edhe nga organizatat e tjera- a janë ndërmarrë masa që parregullësi të tilla të eliminohen. Gjykatat themelore në Pejë dhe në Gjakovë, kanë kthyer përgjigje ndërsa Gjykata Themelore në Prishtinë edhe pse kërkesa i është përsëritur disa herë nuk na ka kthyer përgjigje. Kërkesa i është dërguar Zyrës për Informim dhe kryetarës së kësaj gjykate.

Përgjigja e Gjykatës Themelore në Gjakovë, ka qenë e shkurtë. Nga Zyra për Informim e kësaj gjykate kanë thënë se ata nuk bëjnë komente për rastet që trajtohen në këtë gjykatë.

“Seancat e rastit në fjalë (Pal Lekajt) kanë qenë dhe mbeten seanca publike për të gjitha mediat, organizatat dhe secilin qytetar që shfaq interesim”, thuhet në përgjigje.

Gjykata Themelore në Pejë në përgjigjen e dërguar ka thënë se duke marrë parasysh situatën me Covid 19, gjykata punon me staf të reduktuar. Për këtë arsye sipas tyre tani është e vështirë të jepen përgjigje në çështjet e ngritura nga Preportr.

“Duke e marrë parasysh situatën në të cilën gjendemi dhe faktin se gjykata për më shumë se një muaj nuk është

duke ndërmarrë asnjë veprim procedural përveç trajtimit të çështjeve të natyrës urgjente, për momentin nuk mund të ofrojmë përgjigje në pyetjen e parashtruar nga ana juaj”, thuhet në përgjigje.

Probleme me prokurorët

Te rastet që janë monitoruar nga organizata Çohu!, monitoruesit kanë vërejtur se gjatë zhvillimit të procesit aktakuzat ndaj një personi a grupi personash përfaqësohen nga disa prokurorë. Monitorimi i Organizatës Çohu! ka identifikuar gjithsej se në tri prej rasteve që janë monitoruar ka pasur ndërrim të prokurorëve. Edhe pse aktakuza ishte ngritur nga një prokuror, ajo ishte përfaqësuar në gjykatë nga prokurorë të tjerë. Madje, duke u bazuar në monitorim, kemi raste kur në përfaqësimin e një aktakuze janë ndërruar tre prokurorë të ndryshëm. Kjo ka ndodhur me rastin e Haki Rugovës dhe rastin Toka.

Edhe pse ndërrimi i prokurorëve nuk përbën shkelje sipas Kodit të Procedurës Penale, monitoruesit gjatë monitorimit kanë vërejtur se përfaqësimi i një aktakuze nga dy a tre prokurorë ka bërë që ajo (aktakuza) të mos përfaqësohet denjësisht në gjykatë.

Te rastet e krimit të organizuar të dy rastet aktakuzat ishin ngritur nga prokurorët e EULEX-it të cilat tani kanë kaluar në duart e vendorëve.

Te rasti Toka, përveç kalimit të lëndës nga EULEX-i te vendorët kjo lëndë është përfaqësuar në gjykatë nga së paku në dy raste nga prokurorë tjetër. Vitin e kaluar në dy seanca në vend të prokurorit special, Naim Abazit aktakuzën në raste të veçanta e kishin përfaqësuar prokurorët Florie Shamolli dhe Habibe Salihu.

Në atë ditë kur aktakuza përfaqësohej nga prokurorja Habibe Salihu, ajo ishte vetëm prezente dhe nuk kishte ndonjë performancë, në këtë rast ajo nuk shtroi asnjë pyetje dhe nuk bëri asnjë propozim.

Monitoruesi Dobruna thotë se gjatë monitorimit kanë vërejtur edhe këtë si njëherë nga parregullësitë pasi që një prokuror që e përfaqëson lëndën veç për një seancë ai/ajo zakonisht janë të papërgatitur.

“Një arsye tjetër është edhe fakti se një prokuror e ngrit aktakuzën dhe rastin në mes të procesit apo edhe më herët e merr një prokuror tjetër, i cili i qëndron pas të njëjtës aktakuzë, pothuajse nuk sjellë asnjë provë të re”, thotë ai.

Edhe të rasti ndaj Haki Rugovës, lënda i ishte caktuar prokurorit Agron Matjani, por edhe ky jo në të gjitha rastet e kishte përfaqësuar atë. Pasi ishin zhvilluar hetimet ndaj tij (Matjanit), dhe më pas ishte shkarkuar (Matjani

është gjetur i vdekur në banesën e tij në fund të vitit të kaluar), ai është zëvendësuar nga një prokuror tjetër, po ashtu nga Prokuroria Themelore në Gjakovë, Ramiz Buzhala, i cili e ka përfaqësuar rastin në fjalë vetëm njëherë dhe atë në seancën e marsit të vitit të kaluar. Edhe ndaj Buzhales është shqiptuar masë disiplinore nga Këshilli Prokurorial i Kosovës, pasi me anë të një hulumtimi të transmetuar në emisionin ‘Drejtësia në Kosovë’, përmes një video incizimi, u raportua për mënyrën se si prokurori i Prokurorisë së Gjakovës Ramiz Buzhala, gjatë trajtimit të një rasti e kishte udhëzuar familjarin e një viktime të lënduar në vendin e punës që viktimat të tërhiqet nga ndjekja penale e pronarit të një biznesi të dënohet më pak. Përpos publikimit të këtij video incizimi, KALLXO.com me shpresë të veçantë e ka informuar edhe Këshillin Prokurorial të Kosovës për sjelljen e prokurorit Buzhala.

Në shqyrtimin kryesor lënda po përfaqësohet nga prokurori Ali Uka.

Bahri Hyseni, kryesues i Këshillit Prokurorial të Kosovës (KPK), sa i përket rasteve që kanë kaluar nga EULEX-i te vendorët tha se një gjë e tillë ka qenë shumë sfiduese pasi shumë lëndë ishin trashëguar nga ky mision.

“Një kohe te gjate profili i lartë ka qenë në duar të gjyqtarëve dhe prokurorëve jo vendorë, kanë qenë ndërkombëtarë të UNMIK-ut, të EULEX-it, ndërsa tani ne po merremi drejtpërdrejtë me këto raste dhe shpresoj që për një periudhë të shkurtë kemi arritur që të krijojmë një bazë të mirë”, thotë Hyseni.

Të eliminohen vonesat

Që vonesat paraqesin problem të madh dhe duhet të eliminohen e thonë nga Këshilli Prokurorial i Kosovës (KPK), avokatët dhe nga OJQ-të që përcjellin punën e gjykatave.

Bahri Hyseni kryesues i KPK-së thotë se vonesat janë një problem i theksuar.

“Drejtësia nëse do të kishte efekt të mirë do të kishte drejtësi kur procedura penale do të përfundonte në kohë të arsyeshme, në kohë kur provat, kur aktakuza është ende e freskët, prokurori është në gjendje me e mbajt mend gjithçka nga akti akuzues”, thotë ai.

Në anën tjetër ai ka mirëkuptim për gjykatat pasi ato sipas tij janë jashtëzakonisht të ngarkuara me lëndë dhe vonesat e lëndëve të ndryshme na sjellin problem edhe neve edhe gjykatave edhe atyre njerëzve që kërkojnë drejtësi.

Sa i përket vonesave Florent Spahija, nga Instituti Demokratik i Kosovës (KDI), thotë se ato ndodhin për shkak të numrit të madh të palëve në gjykatë.

“Mund të ketë mungesa të palëve, të pandehurve po mendoj se kjo për gjykatën nuk mund të paraqes problem pasi ajo mund të urdhërojë policinë t’i sjell palët para gjykatës”.

Më e mira sipas tij është që gjykatat të shmangin praktiken e deritanishme që seancat t’i caktojë sot një e tjetrën pas disa muajve.

“Konsideroj që njëherë e mirë duhet të ndërprehet kjo praktikë seanca duhet të caktohen varg për një javë dy dhe kjo duhet të bëhet për shkakun se po harrohen faktet, po i humb kuptimi gjykimit për shkakun se palët disi brenda tre mujorit mund t’i ndryshojnë provat mund të ndikojnë në dëshmitar etj.”.

Edhe pse vonesat në trajtimin e rasteve të korrupsionit dhe krimit të organizuar janë të mëdha, sipas Arianit Kocit, avokat që në disa prej këtyre rasteve përfaqëson personat nën akuzë, thotë se Kosova nuk është larg vendeve të rajonit. Si shembull përmend ish kryeministrin e Kroacisë Ivo Sanader, rasti i të cilit si i akuzuar për korrupsion po trajtohet që dhjetë vjet nga gjykatat në Kroaci.

“Nuk ka vonesa vetëm te rastet e korrupsionit por komplet tek ne që gjykohet në anën tjetër veprat korruptive janë vepra shume komplekse edhe duhet një ekspertizë edhe të hetuesit edhe të prokurorit”, thotë ai.

Gjetjet tjera

PËRVEÇ GJETJEVE NË GJYKATË GJATË MONITORIMIT TË SEANCAVE, PREPORTR DHE MEDIET E TJERA KANË RAPORTUAR SE DYSHOHET SE DISA PREJ PERSONA QË KANË QENË PJESË TRAJTIMI NGA PREPORTR, KANË RËNË NDESH ME LIGJIN EDHE NË DISA RASTE TË TJERA.

Preportr, kishte gjetur se kompania ku **Haki Rugova** kishte aksione deri në vitin 2013 dhe që tani udhëhiqet nga vëllai i tij **“Ma Con”**, ishte favorizuar edhe disa herë të tjera nga **Komuna e Istogut**, njëherë pasi betoni që ishte përdorur për ndërtimin e Memorialit **“Ibrahim Rugova”**, në qendër të qytetit ishte i kësaj kompanie.

Rasti tjetër ishte raportuar nga emisioni **Drejtësia në Kosovë** që tregon se si qysh në vitin 2013 kur **Haki Rugova** ishte kryeshef ekzekutiv në **Komunën e Istogut**, kompania **Ma.Con**, kishte ndërtuar objekt shtatë katësh në pronën komunale.

Edhe **Pal Lekaj**, u kritikua se i fali kompanisë **Bechtel Enka 53 milionë euro** për autostradën **Prishtinë- Hani i Elezit**. Për aneks kontratën që ishte nënshkruar me kompaninë që po i kryente punimet në këtë autostradë, **Lekaj** e akuzonte ish-ministrin **Lutfi Zharku**. As **Lekaj** e as **Zharku** nuk kanë treguar se për çfarë në të vertetë u desh që kompania **Bechtel Enka** të marrë mjete shtesë për autosradën, përveç faktit se ishin vonuar në pagesa. Sipas gazetës **Koha Ditore**, janë ngritur dyshime ndaj **Ministrit të Infrastrukturës** për këtë rast.

Në hulumtime është kërkuar edhe pasuria e këtyre personave në **Agjencinë Kundër Korrupsionit (AKK)**. Përveç posteve të larta publike e politike dy prej tyre **Pal Lekaj** e **Ukë Rugova** kanë deklaruar pasuri të luajtshme dhe të paluajtshme në vlerë prej **milionave euro**. **Ukë Rugova** dhe **Haki Rugova** kanë deklaruar se kanë (Haki Rugova ka pasur) aksione edhe në biznese.